

POČTAJ BÓH

ČASOPIS EVANGELSKÍCH SERBOŮ

4. číslo · ISSN 0032-4132

Budyšin, apryl 1984

Lětník 34

Hrono za apryl 1984:

To je wěčne žiwjenje, zo bychu tebje póznali, kiž sy sam prawy Bóh, a Jězusa Chrystusa, kotrehož sy pósłał.

Jana 17.3

Naše hrono reči wo póznaću. Póznaće, tak sebi to myslimy, so stanje přez logiske přemyslowanje a dopokazy. A tomu wězo tež tak je. Kelko njeje čłowjek přez to spóznał! Ale to njeje jenički puč, na kotrymž móžemy něšto spóznać. Spóznać móžemy tež přez dožiwjenje. Njehz za to so tu přiříklad mjenuje:

Někotre cyrkwyje maja barbojte wokna. Wotwonka widzane su wone zymne a mortwe. Tu njeje žana rjanosć widzeć, byrnjež by so prócował. Ale hdyž so do cyrkwyje podaš, widziš wokna we ćopłej a žiweje pisanosći. Potom hakle spóznaješ tute wokna prawje. Tak kaž z tutymi woknami je to tež z druhimi wěcami. Jeli chceš je póznać, njemóžeš jenož wotwonka na nje hladać, ale dyrbiš so nutř podać, to rěka počahi k njemu měc a z wutrobu spóznać. Někotre wěcy spóznaješ jenož z wutrobu prawje.

Naše hrono reči wo póznaću Boha a Jězusa. Tute spóznaće so runa spóznaću, kiž sym runje wopisował. Boha a Chrystusa spózna wamy z wutrobu, to rěka, hdyž so jemu přiwobročimy a so jemu dowěrimy a nic přez přemyslowanja wo Bohu. Ale što móžemy spóznać, hdyž so Bohu přiwobročimy?

Najprjedy, zo je jenički Bóh. Nimo a pódlu njeho njeje nichtón a ničo, štož by so jemu runať móhlo. Kajkeje mocy so tež bojimy a što nam tež strach čini – z Bohom so runať njemóže. Tohdla słuša jemu česć a chwalba, tež, hdyž

wot božej mocy husto tak mało wi-dzimy. Snano bychmy wjac wo božej mocy pytnyli, hdyž bychmy so Bohu bóle přiwobročili a so jemu wjac do-wěrili.

Naše hrono pak tež praji, zo je Bóh prawy Bóh a nic někajka atrapa, kiž ma po našich přechach skutkować. Bóh njeje wotroček čłowjeka, kiž ma to činić, štož sebi čłowjek žada, ale Knjez, kotremuž ma čłowjek słužić. Njezabudźmy to!

To potajkim spózna wamy wot Boha, hdyž so jemu dowěrimy. A tute spózna-će njeje jenož někajka teoretiska wěda wo Bohu, ale so na naše žiwjenje wu-skutkuje.

Nětko pak hrono jenož njerěči wo spóznaću Boha, ale tež wo spóznaću Jě-zusa Chrystusa, kotrehož je Bóh pósłał. Wot Boha pósłany, to rěka, zo ma na-dawk wot Boha. Tutomu nadawkej tež słuša, nam Boha tak pokazać, kajkiž wón je. A što by to lěpje móhl hač tón, kiž přińdže wot Boha do našeho swěta? Wón nam pokaza Boha, kiž nas lubuje a kiž so nad nami smili.

Ale to njeje jenički nadawk Jězusa Chrystusa, nam Boha pokazać. Chry-stus tež swět wumóži přez hórke ćerpje-nje a wumrěće. Runje w tutych tydže-njach so to nam wosebje připowěda na božich službach, w bibliskich hodži-nach a w nutrosćach a w druhich za-rijadowanjach wosady. A tež tu plaći:

spóznać móžeš to jenož z wutrobu prawje.

Spóznaće, zo je Bóh jenički a prawy Bóh a Jězus Chrystus wot njeho pósłany, ma wulki wuznam za našu wěru; za našu eksistencu před Bohom, dokaž to (po našim hronje) wěčne žiwjenje. Z tym so njewupraji, što wěčne žiwjenje je, ale nam so z tym praji, na kajke wašnje je dóstanjemy: Hdyž smy žiwi w spóznaću Boha, potom mamy hižo wěčne žiwjenje. A tute žiwjenje je žiwjenje, kiž před Bohom tež potom wostjeji a wostanje, hdyž wumrějemy a hdyž swět zańdže a hdyž bože kralestwo přińdže. Kak tute nowe žiwjenje budže, wo tym nam Swjate Pismo runje tak mało praji kaž wo Chrystusowym čěle po horje-staču z mortwych. Wěmy pak, zo budže to žiwjenje we wěčneje zhromadnosći z Bohom a z Chrystusom.

Potajkim: Dowěra do Chrystusa, jako nam wot Boha pósłaného wumóžerja, a dowěra do Boha, kiž je jenički a wěrny Bóh, přińjese nam wěčne žiwjenje, kiž wostanje, tež hdyž tutón swět wopu-šćimy. To je naša jutrowna nadźija!

S. Albert

Kublanski dzeń 20. maheho rózka 1984 w Budyšinje

Br. diakon Arnošt Běrka z Engelsdorfa pola Lipska, rodzeny w Plusnikecach, nam předowaše wo teksce Rom. 9, 14–24. Předar pak so zložil předewšěm na 15. štučku: Přetož Bóh praji Mójzasej: Komuž sym hnadny, tomu sym hnadny, a nad kimž so smilu, nad tym so smilu. Na dobre, stróšne wašnje wukładowaše, kak wulka je boža smilnosć z nami. Při wšej našej slabosći nas Bóh njezatama, ale sčerpnje na naše duchowne wobroćenje čaka. Wosada nutrnje a rady na předarja poslušaše. Škoda, zo skutkuje tam daloko w Němcach a nic w Serbach!

Po postrowje fararja Alberta w mje-nje Serbskeje superintendentury porěča serbski synodala br. Kurt Hładki ze Při-wćic. Nuzna a wužitna je tajka rozpra-wa wo džělawosći našeje krajneje synody, kotraž je takrjec parlament našeje cyrkwyje. Tam je dwójce telko laj-kow kaž duchownych. Wšitcy hromadže so tam staraju wo byće a tyće cyrkwyje, kak by so lube bože słowo najspomóz-nišo ludej připowědať mohlo.

Jako ekumeniski hósć postrowi zhromadzenych Zdžěrjanski farar Stani Nawka SJ. My smy wšitcy křećeni na Jězusa Chrystusa, tuž jako křešćenjo hromadže słušamy. Bóh nas jónu nje-budže sudzić po tym, kajkej cyrkwi smy přišlušeli na zemi, ale po našeje pobož-nosći. Lutherowě lěto 1983 je na wšelke wašnje dopokazało, zo ma katolska cyr-kej w našim času wjace zrozumjenja za Luthera. Bamž je jeho mjenował „na-božneho geniusa“. Katolski profesor teo-logije Rahner měni, zo džensa realna

Kaž je widzeć, so ludžom na tutym cyrkwiskim dnju w připoldnišej přestawce něšto jara zajimawe skići.

móznata za jednotu křesćanskeje cyrkwe wobsteji. „Ja sym so džensa rano při božej mšě za was modlił kaž to husto činju“, praješe br. farar Nawka.

Br. farar Siegfried Albert-Budyski poda rozprawu Serbskeje superintendentury. Serbski cyrkwinski zakon z léta 1949 ma so džensnišemu položanju serbskich wosadow přiměrić. Při tym dže tež wo zakonski zakład serbskeho superintendenta. W dobrym duchu so džěla w konwenće serbskich ewangelskich fararjow, w bibliskej komisiji, kotraž je po šěsćlětnym swěrnym, sprócniwym džěle doskónčiła swědomite přehladanje 6 rjadow našich njezdělskich perikopow (předowanskich tekstow). We wuběrku a w zwjazkowej zhromadźiznje staraja so swěrní sobudželačerjo wo cyrkwinske žiwjenje w serbskich wosadach. Rjany wosadny wječor je so wuhotował w Zidžinom pola Wojerec. Při Michałskej cyrkwi w Budyšinje je so pomnik postajił za připowědarjow božeho słowa w serbskej rěči.

W třoch přednoškach so rozpominaše tema kublanskeho dnja – **modlitwa**.

Bratr farar Lazar-Bukečanski da wotmolwu na chutne prašenje: Směm so modlić? Bóh, stworićel njebiesow a zemje, je wulki a swjaty. Ja pak sym tón mały čłowjek na zemi. Sćežka mamy přístup k wulkim swětnym knježerjam. Směmy sebi zwačić k Bohu přístupic ze swojej modlitwy? W bibliji je wjele napominanjow k modlenju. Tamny hnujacy příklad Abrahama, kak je wón za Sodom a Gomoru prosy! Pawoł w jastwje so modleše, za Pawoła so wosadni modlachu. Haj, my směmy, móžemy, dyrbymy so modlić. Stóž so njemodli, zhubi zwisk z Bohom. Modlitwa je dychanje duše. We wěrje strowy čłowjek so modli. Spěwaj a džělaž!

Sotra Herta Hempelowa so zaběraše z wašnjom praweho modlenja. My so modlimy w Jezusowym mjenje – po jeho woli, po příkladze, kotryž je nam sam dał we Wótčenašu. To pak njerěka, zo spěwamy jenož hotowe modlitwy abo kěrluš. Ze staršimaj wšak tež njerěčimy we štučkach. Tak je derje, zo tež Bohu wuskoržimy swoje starosće a próstwy ze svojimi słowami. Přenja kročel modlitwy wšak dyrbała być naš wutrobny džak Bohu za wšitke dobroty. Wažne je, zo ma modlitwa swoje wěste městna w běhu kóždeho dnja – rano, wječor, za blidom. Spomóžne je, hdyž so naše modlenje zložuje na někajke bibliske słowo, snano na wšědne słowa Ochranskich hesłow. W tutech knižkach su nam tež za kóždy džen tyždenja mjenowane wěste problemy cyrkwe a dnja, zo bychmy so tež za nje modlili. Njezabudźmy při tym politisku wyšnosć.

Br. farar Feustel-Minakalski; Pomhaja modlitwy? Njeje to zhuby čas? My wšak smy přeswědčeni wo hódnych wuspěchach svojich modlitwow. Kak pak tamnych přeswědčić, kotřiž při wěrowanjach a při pohrěbach ze svojim smějkotanjom chcedža prajić, zo maju nas za kulturnje njezrałych? Tuž chcemy strózbje rozmyslować. Modlitwa je kontakt – woprawdžity kontakt ze stworićelom. Tutón čas njeje zhuby, ale dobyty. Přednošowar přinjese příklady z wosady a ze svojeho samsneho žiwjenja, kak buchu modlitwy wot Boha wuslyšane. W modlitwje wotemrěwamy čělnym žadosćam a smy wuswobodženi za duchowny postup. Modlitwa bě we wšěch časach, we wšěch nabožinach. Žana rewolucija, ani politiska ani techniska ani moralna, njeje hač do džensnišeho modlenja dała přestać.

Br. Handrij Wirth z Njeswaćidla

skrótka rozprawješe, kak je so hač dotal podarmo prócowal wóz za „serbski bus“ dóstać. Wón pak ma přeco hišće nadžiju, zo budže započatk septembra móžno zhromadnje sej dojeć přez Wochozy do Slepoha a do Čorneje Pumpy. Hižo 41 so přizjewichu. Bus ma 45 městnow. Plaćić (35,- hr) budže so móc na Serbskim cyrkwinskim dnju w Poršicach 1. 7. 1984.

Farar Albert so wutrobne džakowaše wšěm přinošowarjam za dobre poradźenje tutoho wozbožaceho dnja. Mjenował wšak njeje svojich swójbnych, kotřiž su w kuchini za čichim pilnje za nas džělali. Tuž budž jim tu wutrobny džak wuprajeny. Gerhard Wirth

Zwjazkowa zhromadźizna 1983

Sobotu, 26. 11. 1983, zeńdžechu so zastupjerjo serbskich ewangelskich wosadow na Michałskej farje w Budyšinje k swojej zwjazkowej zhromadźiznje, zo bychu wuradźowali wo serbskim ewangelskim cyrkwinskim žiwjenju.

Knjez sup. Albert wotewrě zhromadźiznu. Přeni dypk na dnjowym porjedze bě Kublanski džen. Wón ma so lětsa hišće po zwučenym wašnju přewješć, to rěka na jednej pónđzeli (20. 2.). Jako tema so namjetowa a schwali „Modlitwa“. Maja předewšěm lajkojo přednošować. Stož organizatorisku stronku nastupa, myslí so na to, Kublanski džen wotměwać w přichodze po sobotach.

Dale wobjednachmy problematiku serbskich božich službow. To je za nas ewangelskich Serbow chutny a palacy problem. Naše serbske kemšace wosady su małke a woteběraja po ličbje dale, nimo toho mamy mało serbskich abo serbsce rěčacych duchownych. Dyrbymy w přichodze hišće bóle wužiwać wše móžnosće, zo by so naša widžomna zhromadnosć w našim Zbóžniku skrućila. Chcemy na při. přeprašować serbskich wosadnych, kotřiž hišće (abo hižo!) njechodža na serbske kemše, wosobinsce na nje a po móžnosći a trěbnosći jich tež tam dowjezć. Wažny sej tež z tym zwólniwosć a woporniwosć tych duchownych, kotřiž nam zmóžnjeja serbske kemše pod zawěrnó čěžkimi wuměnjemjemi! Snadž by so zwohrěwała hišće wutroba někotrehožkuli fararja, skutkowaceho w něhdy serbskej a nětko němsko-serbskej wosadze, za nas Serbow tak, zo by so

Gerat Lazar

Stawizny serbskich cyrkwinskih dnjow

9. cyrkwinski džen wotmě so 19. meje léta 1955 (Bože spēce) w **Michałskej wosadze w Budyšinje**. Hłowna tema bě: „Žně su wulke, ale mało je džělačerjow, tohodla proše knjeza žnjow, zo by džělačerjow do svojich žnjow pošla.“ Tutón naš zjězd běše tón raz trochu hinaši hač hewak. My swjećachmy z Pětrskej wosadu, haj z cyłym Budyskim cyrkwinskim wokrjesom dla scěhowacych příčin: Starosławna a dostojna Pětrska tachantska cyrkwe so po wobnowjenju zaso poswjećí, a to dopođnja přez wyšeho krajnocyrcwinskeho radu Knospe.

W samsnym času pak mějachmy swoje swjedženske kemše w Michałskej cyrkwi, na kotrychž serbski superintendent Mjerwa předowaše. Nowy Wojerowski superintendent Graefe nas postrowi a skónči svoju rěč ze serbskim bibliskim słowom. Na jeho wurěkowanju spóznachmy, zo jemu słowjanske zynki njeběchu cuze. Krótko po tym je serbsku

prócował předować Serbam serbsce? Myslu sej mjenujcy, zo njemóže nihdy nanihdy plaćić zasada: Hłowna wěc je, zo je křesćan, wšojedne, hač serbski abo němski (tu myslu wězo na pady, hdžež dyrbi so wěrnosće a sprawnosće dla poprawom rjec město „němski“, „přeněmčeny“ (!)).

Wuradźowaše so wo nimale hižo tradicionalnym Serbskim wosadnym dnju we Wojerowskich kónčinach (bě tam dotal tři léta pospochi přeco na jednej njeđzeli nazymu). Ničo doskónčeho pak so hišće njepostaji. Wikar Malink poda informaciju wo přihotach přichodneho Serbskeho ewangelskeho cyrkwinskeho dnja, kiž budže 30. 6. a 1. 7. 1984 w Poršicach.

„Serbski bus“ změjetaj w přichodze na starosći Wirthec bratraj Handrij a Měrcin, kotraž z tym pokročujetaj džěla nana; „Serbski bus“ wšak bě předewšěm (kaž něštožkuli druhe w serbskim ewangelskim žiwjenju) džělo našeho přewšo woporniweho a njesprócniweho sup. na wotp. Gerata Wirtha. Wón zawěšće budže posrědkować swoje bohate nazhonjenja synomaj.

Da našeho „Pomhaj Bóh“ mělo po móžnosći wjele ewangelskich Serbow dopisować, zo by byl wjelestronski a nanajlěpje wotblyšćował naše žiwjenje a naše problemy. Knjez sup. Albert namołwi přitomnych w tutym zmysle do sobudžela. Namjetowa so, zo by so zarjadował pravidlowny kućik za džěci.

Serbska superintendentura ma knihownju. Wše serbske knihi křesćanskeho razu, wo kotrež něčiči wobsedzerjo hižo njeroda, prosymy tam wotedać (abo předać). Prosymy tu wo pomoc svojich němskich wěrybratrow a wosebje tež duchownych, kotřiž we Lužicy skutkuja a z najwšelakorišich příčin so mjenje abo bóle njewobdžěleja na serbskim ewangelskim žiwjenju.

Jako zjeće dyrbi so rjec, zo na tutej zhromadźiznje so wotblyšćowaše čěžka situacija nas ewangelskich Serbow. Na druhim boku pak widžimy wulku zwólniwosć a woporniwosć dale džělać Bohu k česći, ewangelskim Serbam k wužitku! Tuž so njeopodajmy někajkemu pesimizmej, ale slěžmy dale nam a sebi. Wšak je Jezus sam nam připowědał: „Stožkuli scě scinili jednomu z najmjeńšich tychle mojich bratrow, to scě mi scinili.“ (Mat. 25,40) rwl

rěč dokładnje nawuknył a sam serbsce předował.

Potom stupi před pult biskop Voigt-Ochranský, a so jara džiwachmy, zo jeho přenje słowo běše jedne jasne, móčne „Pomhaj Bóh“. Won chcyše nas tež ze serbskim słowom zwjeselić. Wón wuzběhny stare dobre styki mjez Bratrowskej wosadu a mjez Serbami w času pietizma.

Na kemšach wokřewištaj nas wumělcaj z krasnymi hudźbnymi poskićenjemi: Lubina Holanec z Budyšina na pišćelach a farar Albert z Malešec jako spěwar.

Hłowna zhromadźizna pod hesłom cyrkwinskeho dnja so hnydom prizamkny. Fararja Bamža z Minakała běchmy prosyli, zo by porěčał wo Michale Frenclu w Budesticach a jeho přeložowanju biblije. Zo běše z tym runje wón wuznamny žnječ na serbskich žnjach, je wěste.

Farar Paler z Huski, sam syn Łazowskeje wosady, rěčeše wo Handriju Zej-

lerju we Łazu, kiž běše na swoje wašnje ze swojimi basnjemi tež dželačer na Božich žnjach.

Hluboko nas jimaše rozprawa fararja Nowaka (tehdom farar w Fünfeichen, blisko Eisenhüttenstadt) wo njeboh fararju Bogumilu Šwjelu-Dešnjanskim w Blótach. Wón móže plaćić jako posledni wuznamny žnjeć w Delnjoserbach. Polne tragiki a hórkosće běše žiwjenje tutoho prócowarja.

Wosebje zo wjeselachmy, zo tež tón raz zaso lajk porěča, a to wo temaće: „Duchowni, kajkichž sej přejemy.“ Kfz.-mister Mjeltka z Barta, kiž nam naposledku přednošowaše, njeje z tym duchownych kritizował, k čemuž je po temaće doć prawa měł, ale spominaše wjele bóle na prawu ewangelsku zasadu powšitkowneho měšnistwa. My smy wšitcy dželačerjo na Božich žnjach.

Popołdnju so wobdželičmy na wulkim swjedženskim zarjadowanju na Mjasowych wikach při Pětrskej cyrkwi. Wjace hač tysac nutnych wosadnych so zhromadzi. Cyrkwinske a swětné instancy porěčaču a postrowichu. Ja njecham wšitke narěče nalčić.

Spomnić chcu tu jenož na jadrojte serbske słowa našeho superintendenty Mjerwy. Mi klinči džensa hišće we wšomaj, hdyž wón wuzběhny: „My, Serbja a Němcy, Němcy a Serbja, njechamy šćěpjeni być. My slišamy hromadu.“

Džesaty cyrkwinski džěn wotmě so 2./3. junija 1956 w **Delnim Wujězdze**. Jeho tema bě: „Džitke po wšem swěće“ a běše wosebje skutkej zwonkowneho misionstwa wěnowany.

Sobotu popołdnju bě zeńdženje serbskich fararjow, cyrkwinskih předstejerjow atd. z rozprawjenjom a rozpominanjom wšelakich cyrkwinskih prašenjow doma a po wšem swěće. Hłowny referat měješe farar Černik-Wojerowski, kiž nam jara zajimawje přednošowaše wo duchownym položenju na misioniskim polu w Indiskej.

Wječor porěča, wězo w němskej rěči, misioniski inspektor Mosig z Drježdźan wo „Wzajomnej službje wonka“.

Njedzelu dopołdnja předowaše farar Černik z Wojerec wo misioniskej prikazni (Mat. 28,18–20). Popołdnju rěčeše najprjedy zaso misioniski inspektor Mosig. Jeho tema bě: „Wot Ziegenbalga hač k Manikamej.“ Ziegenbalg bě přeni lutherski misionar w Indiskej w spočatku 18. lětstotka. Wón pochadža z Połčnicy w Hornjej Łužicy. Manikam bě přeni rzyz indiski biskop Tamulскеje cyrkwyje w Južnej Indiskej wosrjedź 20. lětstotka.

Potom slyšachmy w krótkich referatach wo serbskich misionarach Ochrowskeje bratrowskeje jednoty. Jako zastupnicy cyrkwinskih wyšnosćow postrowichu nas biskop Hornig ze Zhorjelca, superintendent Busch z Budyšina a superintendent Graefe z Wojerec.

Přispomnjenje k cyrkwinskemu dnjej we Wujězdze:

Lubi čitarjo! Wy budžeće so džiwjeć, zo tak malo w rozprawje steješe wo hłownej zhromadźiznje. Najskerje chceće rady wědžeć, što tući misionarjo běchu. Ale ani w swojich aktach ani w nastawku w „Pomhaj Bóh“ njejsym jich mjena namakał. W Pomhaj Bóh rěka: „My slyšachmy w pjeć krótkich referatach wo serbskich misionarach. Štož so nam tu rjaneho na zajimaweho poskići, chcemy wam poněćim w našim „Pomhaj Bóh“ wozjewić.“ To pak so bohužel njeje stało.

Hdyž so prawje dopomnju, jednaše so wo Jana Hošlenka ze Žornoskykow, wo Handrija Gustawa Hetaša z Budyšina a

wo Awgusta Měrcinka z Hrodzišća. Mjenje dalšeju nimam wjace w pomjatku.

Hdyž móže so něchtó, kiž běše tehdom we Wujězdze sobu, dopomnić, njech mi pisa!

Jednotliwe referaty dđerzachu farar Albert z Malešec, farar Mjeltka z Klukša, knjeni Wirthowa z Cokowa, farar Wirth z Njeswaćidla a naš serbski superintendent Mjerwa z Bukec. Wězo postrowi nas tež wosadny farar Michał Šolta na lube wašnje. Něšto, štož bě we wšitkich prjedy mjenowanych wosadach a tež w sčehowacych, kotrychž hosćo my běchmy a štož njechamy kóždy raz wospjetować: My běchmy kaž we Wujězdze a Łazu tak wšudžom džakowni za wšu hospodliwosć a dobre přiřetowanje cyrkwinskeho dnja přez wosadneho fararja a jeho pomocnikow.

Max Čabran

17. 11. 1902 – 11. 4. 1983

Chcemy wopominać swěrneho Serba, kotrehož přenje posmjertniny dnja 11. apryla woběndžemy. Max Čabran drje njeje na žanym Serbskim ewangelskim cyrkwinskim dnju pobrachował. Ze swojimi duchownymi hrónčkami je wón k wobohačenju tutych dnjow přinošował.

Poršičanska a Budyšinska wosada zhubitej z nim sobudželačerja, kotryž bě ze swojim kołom při kóždym wjedrje po puću, zo by cyrkwinske dawki zběrał. W tutym za wosadu wažnym džele bě wón njewustawacy a tež hdyž so durje před nim zawrěchu, nje-da so wottrašić — wón přińdže zaso! Tež za katolsku wosadu přewza w našich wjeskach zběranje cyrkwinskeho dawka a stwori tak cyle praktiski a rjany příklad ekumeny.

Max Čabran narodzi so w Poršicach. Hač do lěta 1960 hospodarješe na swojim hospodarstwje. Lěta 1950 zemrě jeho žena a po hodžoch samsneho lěta wozeni so druhi raz. Po léce 1960 dželaše hač do wysokeje staroby ze swojej žonu při kormjenju swini w ratarskim produrstwje. Max Čabran bě nan džewjeć džěci.

Jeho posledni přednošk k cyrkwinskemu dnjej w Bukecach móžemy wobhladować jako testament jeho wěry. Wón je w našim časopisu, w mejskim čísle lětnika 1981, wotčišćany.

Njech smě hladać, štož je wěri!

My spominami na njeho w džakownosći!

K. L.

Naše nowiny a časopisy před 100 lětami

Z Bukec

Zańdženju srjedu tudomnišemu šusejowemu dohladowarjej k. Krystofej na drózy dundak napřećo přińdže, kotryž měješe nowy bisamowy kožuch přez ramjo wisacy. Na dundakowe prašenje, hač móže jemu Krystof prajić, hdže by so kožuch zastajić hodžił, tutón wotmołwi, zo chce rad jeho žadanje dopjelnić a zo dyrbi tohodla z nim sobu do wsy hić. Jako běstaj wobaj nimale hač k wobydlenju k. gmejskeho prjódstejerja Alberta dóšoj, zo dundakej wuzda, zo drje jeho přewodźer z nim z prawdu njeměni, a so bojo, zo tam, hdžež jeho Krystof dowjedže, nic jenož kožuch, ale tež jeho sameho wobchowaju, so wón do čěkanja da. Krystof so hnydom za nim pušći a jemu so z někotrymi mužemi, kotřiž běchu na jeho wołanje na pomoc přiběželi, tež radži, kožuchoweho pa-

ducha dosćahnyć a přimnyć. Pakostnika su hišće tón samy džěn na lubijske sudnistwo dowjedli, hdžež drje wuslědža, hdže je wón kožuch kradnył.

Z Rakec

Zańdženju njedzeli je čescena swójba z Jitka našemu Božemu domej dvě rjanej wołtarnej swěcy, slěborny wěnc na križ a tři rjane zelene wěncy na klětku dariła. Do toho srěnjeho wěnc na klětce je džowka teju staršeju na bělym somoje slědowace serbske słowa „Ow Knježe, pomhaj nětki!“ wušila,

Serbske Nowiny, haprleje 1884
(Zestajala R. Šafratowa)

Žiwjenske prawidła za staršich ludži

Jedyn z najznačičich a najwuznamnišich bohosłowcow poslednich polsta lět, Kart Barth (10. 5. 1886 do 10. 12. 1968), je ze swójskeho nazhonjenja napisał tute prawidła, wo kotrychž chcemy rozmyslować:

1. Wujasni sej, zo du młodži ludžo, při-wuzni abo hinak či lubi wobeju splahow swoje puće po swojich (nic twojich) zasadach, předstajenjach a přěčach a zo maja prawo, zo bychy měli swoje swójske nazhonjenja a zo bychy dóšli k spomóženju po swojej (na žadany pad twojej) wěrje.
  2. Njestupaj jim přebliško ani ze swojim příkladom, ani ze swojej mudrosću staroby, ani ze swojej přichilnosću, ani ze swojimi dobrotami po swojim slodže.
  3. Njeputaj je na někajke wašnje na swoju wosobu a njewuskutkuj, zo čuja so tebi zawjazani.
  4. Njedži waj so, a wosebje njehně waj a njerudž so, hdyž dyrbiš wobkedžbować, kak husto woni nimaju za tebe čas abo maja malo časa, hdyž dyrbiš pytnyć, zo jich jónu myliš abo zo sy jim wostudy, myliš tola to najlěpše za nich.
  5. Mysli při tajkim jich jednanju pokutnje na to, zo sy so w swojich młodych lětach napřećo starším ludžom snadž (prawdžepodobnje) runje tak zadžeržal.
  6. Budž potajkim džakowny za kóždy dopokaz woprawdžitej skedžbnosće a praweje dowěry, kotrehož móžeš so wot nich dočakać. Nječakaj pak na tajke dopokazy wot nich, ani sej je skónčnje nježadaj.
  7. Njedaj jich žanych wobstojnosćow dla padnyć, ale wjele bóle přewodže jich w radostnej sčerpliwosći na te wašnje, zo jim poskićiš swobodu, z dowěry do Boha sem so za nich nadžiješ toho najlěpšeho, we wšech wobstojnosćach jich zachowaj w swojej lubosći a zo so za nich modliš.
- (To sym přeložil z čěskeho časopisa „Jednota Bratrska“. To je měsacnik „Wuskeje rady Bratrowskeje jednoty“. Myslu sej, zo budžeja tute sady za mnohich pomoc k přemyslowanju wo problemach, kotrež w starobje w poměrje k młodym nastanu, zo pak budžeja za někotrych snadž tež pohóršowace. Ale chcemy najprjedy wšo prawje přemyslić a sej wjac razow přečitać, prjedy hač to hnydom začisnjemy. Telko hižo nětko: W přenjej sadze je zawěsće tež měnjene, zo móže so stać, zo młodži cyle hinašu wěru při wza abo maja, ale sada je wot Bartha zawěsće tež tak měnjena, zo su we wobłuku samsneje wěry, na příklad našeje ewangelsko-lutherskeje, wšelake formy žiwjenja po tutej wěrje móžne.)

Cyril Pjeh

POWĚSĆE

Wittenberg: W meji zašleho lěta skutkowaše farar dr. Rudolph-Hrabowka jako hóstny docent při předarskim seminarje, štož služeše dalekublanju předarjow. Jeho specialna tema, nabožno-wěda (Religiöse Volkskunde) zbudži pola docentow, předarjow a hosći wulki zajim. Powšitkownje so wobzarowaše, zo so tak wažne prašenja, kaž te za přiwěru, telepatiju, wěšćenjom, magiju, okultizmom a za modernym narunanjom wěry praktisce při studiju teologije njejewja.

W přestawkowych rozmołwach přińdže řeč tež husćišo na městnje skutowanja Martina Luthera na jeho swětostawne „blidowe řeče“. Za čas Luthera bydleše w předměstach Wittenberga hišće sylna serbsce řečaca ludnosć. Reformator, kotryž bě tola tež wulki slědžer řečow a ludowědnik, je to drje wědzał. Hdyž tež njeje wón tehdom a tam wužiwanu serbsku řeč zawěšće sam wobknežil, tak je ju tola znał a tež zrozumil, kaž nam někotre městna w jeho „blidowych řečach“ pokazuja.

Snadž mamy so Lutherowemu čućiwe-mu zrozumjenju za cuze ludstwo džakować, zo čuja so daleke džěle serbskeho ludstwa jemu hač do džensnišeho zwjazane a zo su – kaž je so to hižo husćišo předstajalo – zdžěla tuteje lutherske wěry dla ze swojeje domizny wupućowali.

11. Ekumeniski bazisowy seminar w Rakecach: Wjace hač 140 wobdžělnikow, z kotrych přińdže přez běrtik z Madžarskeje, ČSSR, ZRN, Nižozemskeje, Angole a Danskeje, bě wot 2. do 5. februaru k tutomu seminaru w Rakecach hromadže. Seminar wotměwa so w zhromadnym džěle z Křescanskeje měrowej konferencu w NDR.

Hłowna tema rěkaše: „Wuznam křescanskeje wosady za džělo za měr.“ Sobudželačerjo při biblickich džělach běchu mjez druhimi dr. Brigitta Kahl (Schöneiche/Berlin), prof. dr. Karl-Jürgen Kaltenborn (Berlin), superintendent Volker Krefß (Budyšin) a farar dr. Wittenberger (Grimma). Krajny pastor dr. Jens Langer (Güstrow) rěčeše wo „Wojowanje wo wuswobodjenje jako wuzadanje na cyrkwe“. a CFK-regionalny sekretar Carl Ordnung zaběraše so w swojim referaće z prašenjom: „Čehodla je antikomunizm antikřescanski?“ Klaus Ehrler z Praskeho staba CFK a Amsterdamski teolog Dick Boer rýsowaštaj w krótkoreferatach to, štož je po jeju měnjenju w křescanskim džěle za měr nětko wažne.

Po tym zo běchu so hižo před lětami wot bazisoweho seminaru wudžělali „Džesać prašeni k zamołwitosći křescanow za měr“, kotrež namakachu tež za mjezami rezonancu, diskutowachu zhromadženi tónraz wo dalsich 10 kompleksach prašenjow, kotrež su pod temu „Křescanska wosada – jednostronsce za wšěch“ jako pomoc za wosadnych mysle, na swojim městnje to za měr činić, štož je třebne.

W listach na Ekumenisku radu w Genfje, na Zwjazk ewangelskich cyrkwjow w NDR a na Ewangelsku cyrkew w Němskej (EKD w ZRN) wopisachu wobdžělnicy seminaru wulědky swojeho džěla jako „Dodawk k oficialnym wozjewjenjam cyrkwinskih wjednistwow, synodow a cyrkwinskih zhromadžiznow, dokelž nazonimy wšitcy w swojich krajach, zo so tajke wozjewjenja cyrkwjow we wosadach jenož mało wob-

Cyrkej w Delnim Wujězdźe

kedžbuja a so njewuskutkuja.“ List praji, zo zaběraja so mnohe wosady jenož same ze sobu, a praji dale: „Zo tež w Zapadneje Europje započate stacioněrowanje nowych raketow njeje wjace wosadnych wubudžilo a do měroweho hibanja dowjedlo, je za nas alarmowacy signal. Móže być, zo so nježdělu po nježdělu na přewjele klětkach a džěn wote dnja na přewjele wosadnych zarjadowanjach ewangelij na wašnje předuje, kotrež... pozbudžowace a wuswobodžace poselstwo ewangeliya runjewon zamjelčuje?“ ena

Zürich: Z oficialnym swjedženskim aktom spominaše so we Wulkej cyrkwi (Großmünster) w Zürichu dnja 28. januara na 500. narodny Šwicarskeho reformatora Huldrycha Zwinglija. Před někak 400 hosćimi z wukraja a z cyłje Šwicy pokaza knježerstwowy prezident Zürichu Konrad Giesler na wulke rozdžěle mjez jenož někotre nježděle jedyn wot druhého rodzenymaj reformatoromaj Lutherom a Zwinglijom. Zürichski je był najbóle politiski z reformatorow, praji Giesler. Wón je stajnje předował, zo ma so prawa wěra křescana hakle w dobrych skutkach wopokazać, mjeztym zo je Lutherej fakt, zo křescan wěri, dosahał. Kaž knježerstwowy prezident dale praji, bě za Zwinglija charakteristiske, zo je wón politiske njedostatki sam bjezwobhladniwje wotkrywał.

Amsterdam: Centralna cyrkwinska rada protestantskich cyrkwjow w tutym měsće wobzamkny, 15 wot 37 protestantskich cyrkwjow města zawrěć a druhim zaměram přepodać. Přičina za tute wobzamknjenje je woteběranje sobustawstwa cyrkwjow. Zwostawce 22 cyrkwe su za Amsterdamske wosady hromadže džělajaju „Hervormde“ a „Gereformeerde Kerk“ wjace hač dosahace, zwěsći cyrkwinska rada. Při rozsudze, kotre cyrkwe maja so předać, ma so po tym rozsudzić, w kajkim twarskim stawje cyrkwe je a kelko jeje dalše wudžeržowanje plaći.

Wysoke přisahi pokazuja na wulke lžě.

(M. Luther)

SERBSKE BOŽE SLUŽBY

apryl 1984

1. 4. – Nježděla Lätare

Budyšin-Michalska: 9.00 hodž. kemše (Albert)
Budestecy: 14.00 hodž. kemše z božim wotkazanjom (Bětnar)

6. 4. – Póstna nutnosć w Bukecach

8. 4. – nježděla Judika
Huska: 10.00 hodž. kemše (G. Lazar)

20. 4. – Cichi pjatk

Njeswaćido: 8.30 hodž. kemše z božim wotkazanjom

Rakecy: 9.30 hodž. kemše z božim wotkazanjom (G. Lazar)

Budyšin-Michalska: 14.00 hodž. kemše z božim wotkazanjom (Albert)

22. 4. – 1. džěn jutrow

Hodžij: 10.00 hodž. kemše z božim wotkazanjom (G. Lazar)

23. 4. – 2. džěn jutrow

Bukecy: 9.00 hodž. kemše (G. Lazar)
Hrodzišćo: 14.30 hodž. kemše (Malink)

29. 4. – nježděla Quasimodogeniti

Klukš: 8.30 hodž. kemše (G. Lazar)

Połpica: 10.00 hodž. kemše (G. Lazar)

Poršicy: 8.30 hodž. kemše z božim wotkazanjom (Feustel)

Budyšink: 10.00 hodž. kemše z božim wotkazanjom (Feustel)

6. 5. – nježděla Misericordias domini

Budyšin-Michalska: 9.00 hodž. kemše (Albert)
Budestecy: 14.00 hodž. kemše (Albert)

Wótčenaš je najwjetši martrar na swěće.

Přetož kóždy jón čwěluje

a znjewužiwa.

(M. Luther)

Pomhaj Bóh, časopis ewangelskich Serbow. – Wuchadza jónkróć za měsac z licencu č. 417 Nowinarskeho zarjada pola předsydy Ministerskeje rady NDR. – Rjaduje Konwent serbskich ewangelskich duchownych. – Hłowny zamołwity redaktor: Farar Cyril Pjeh. 8400 Riesa 11, Windmühlenstraße 17, tel. 72 83. Ekspedycja: Farar G. Lazar, 8601 Bukecy (Hochkirch, Kirchweg 3). Přinoški a dary na konto Sorbische evangelische Superintendentur Bautzen Sp. Bautzen 4962–30–110! – Ludowe nakładnistwo Domowina Budyšin. – Index-Nummer 32921 – Čisć: Nowa Doba, čisćernja Domowiny (III-4-9-267)